

Indledning

AF ANETTE DINA SØRENSEN
& RIKKE RANDORFF HEGNHØJ

I 1997 udkom *Kvinder, Køn & Forskning* med temanummeret "Vores Fallos?" om seksualitetskultur, pornografi og køn. På det tidspunkt var internettet en relativ ny informations- og kommunikationsteknologisk mulighed for almindelige mennesker, og forudsigelserne om dets betydning for produktion, markedsføring og distribution af pornografi var endnu – blot forudsigelser. Siden da er der løbet en del vand i åen. Fra 1997 steg antallet af private internetopkoblinger eksponentielt, og allerede i år 2000 havde langt hovedparten af Nordens befolkning adgang til at surfe rundt i cyberspace. Udviklingen har været afgørende for dét, vi i dag kalder 'pornografiens massekulturelle mainstreaming'. For pornografiens stadig mere synlige tilstedeværelse på internettet har givet genren en ny status mere generelt i massekulturen. Den er slædes gledet fra et relativt lukket univers ud i massekulturen og ind i vores hverdagsliv som et mere alment accepteret og ofte idealiseret element. Såvel print- og elektroniske medier har ta-

get farve undervejs, ligesom især ungdomskulturen på forskellige måder har taget pornografiens univers til sig ikke mindst hvad angår æstetik og kønsrepræsentationer.

Parallelt med denne forandringsproces er 'pornografi' i stigende grad blevet et felt forskningen beskæftiger sig med. Med kunsthistoriker Rune Gades banebrydende prisopgave *Staser: teorier om det fotografiske billedes ontologiske status & det pornografiske tableau* fra 1996, og senere hans ph.d.-afhandling *Det pornografiske scenario. Bidrag til belysning af sammenhænge mellem det fotografiske medium og den pornografiske genre* fra 1998.

Siden har forskningsindsatsen spredt sig til andre fagdiscipliner, herunder kønsforskningen. Nordisk institut for kvinde- og kønsforskning (NIKK) finansierede sammen med Nordisk Ministerråd det tværnordiske projekt "*Unge, køn og Pornografi i Norden*" fra 2004-2006, og Gert Martin Hald publicerede resultaterne af sit kvantitative studie "*Gender Differences in Pornography consumption among young heterosexual Danish adults*" i 2004 – blot for at nævne et par eksempler. Selvom pornografiforskning som sådan ikke kan siges at være et omfattende felt, foreligger der i dag en række bidrag, der inkluderer indholdsanalyser af pornografi med fokus på kønsrepræsentationer, bredere mediestudier af pornografiens aftryk på massekulturen, kvantitative forbrugs- og effektanalyser, samt kvalitative socialpsykologiske og sociologiske studier af unges forhold til pornografi. Nærværende nummer af *Kvinder, Køn & Forskning* dykker ned i et par af tidens nyeste forskningsbidrag.

Uden for den akademiske arena har pornografiens nye massekulturelle status periodisk affødt en heftig offentlig debat, som oftere er endt i polarisering end i konstruktiv dialog på tvær af de fastlåste positioner. I egenskab af temaredeaktør udgav sociologiprofessor Henning Bech i 2007 et tema-nummer af *Sociologi* om pornografi, hvor han indledningsvis positionerede udgivel-

sen i modsætning til det han kaldte “bekymringskulturen”. Dette nummer af *Kvinder, Køn & Forskning* positionerer sig ikke i opposition til grene af forskningsfeltet, men ønsker at være en appetitvækker – også for kommende forskningsprojekter.

I artiklen “Hulhopperne” fokuserer Sarah Højgaard Cawood på de konkrete måder subjekter omgås, forholder sig til og positionerer sig igennem seksualiserede medier. Hun har fokus på en gruppe yngre drenges subjektiveringsprocesser igennem et pornografisk begær, som de lokkes til af et seksualiseret medielandskab, og de forskellige processer og oplevelser, der gør sig gældende i dette begær.

I artiklen “Dodges for heterosexuality – Young boys viewing male bodies in pornography” har Niels Ulrik Sørensen ligeledes fokus på en gruppe yngre drenge. Han analyserer de spændinger mellem det maskuline og de feminine, det homoseksuelle og det heteroseksuelle der opstår i drengenes

møde med pornografiens mandlige kropsrepræsentationer.

I artiklen “Glatte kroppe og alternative åbninger” griber Mette Grimstrup fat i et hjørne af pornobranchen. Med udgangspunkt i Zentropas forsøg på at producere alternative pornofilm primært målrettet et kvindeligt publikum, undersøger hun hvad der skal til for at forandre de stereotype kønsrepræsentationer branchen ofte beskyldes for at fremstilles.

Anja Hirdmans essay “Den maskulina kroppens dilemma – pornografi og fallosbesvær” diskuterer de modsætningsfyldte aspekter der ofte kommer til udtryk i den visuelle hardcore pornografis forestillinger om mandlig heteroseksualitet.

Endelig bringes to artikler udenfor tema, dels Anja Marie Bornø Jensens “Når døde børn er livets gave – unisex moderskab og organdonation i USA”, og dels Thomas Burø og Jakob Egholm Feldts “Den jødiske tøsedreng”.